

Apríl

OVOCIE DUCHA SVÄTÉHO

IV.

DOBROTA

O добрôtě ako čnosti sa hovorí veľmi málo. Vyhlásiť dnes niečo za dobré, je priemerná chvála, je to ako povedať, že niečo je v poriadku, že je to o. k. – ako sa povie: „tak na trojku“. Niečo môže byť dobré, ale existuje aj niečo lepšie alebo najlepšie. Láska, radosť, pokoj – to sú čnosti, ktoré obdivujeme a po ktorých túžime. Ale dobrota ako čnosť sa veľmi nespomína. Možno ešte tak v spomienkach na to, ako nás mama alebo otec ako deti napomínali, aby sme boli dobrí – čo konkrétne znamenalo nehádať sa so súrodencami, pomáhať s domácimi prácami, alebo v záhrade, poslúchať v škole a mať dobré známky. Skutočný zmysel dobroty sa veľmi často prehliada. V gréčtine slovo dobrota – „agathosune“ vyjadruje úprimnosť srdca a života. Je to aktívne dobro, ktoré koná v prospech človeka. Teda nie je to len nejaká lacná milota, lebo naozaj dobrý rodič nenechá svoje dieťa bez napomenutia, usmernenia, ak chce z neho vychovať dobrého človeka. Hoci v antickom svete stála dobrota na vrchole čností, naša západná kultúra ju nahradila toleranciou, ktorá sa javí ako pozitívny aspekt v slobodnej spoločnosti, ale zároveň stiera jasnú hranicu medzi dobrom a zlom, medzi čnosťou a nerestou. A aj preto je dnes tak dôležité zamyslieť sa nad dobroťou ako ovocím Ducha Svätého.

Pravá dobrota je božská, lebo pochádza od Boha, ktorý jediný je absolútne dobro. Boh vo svojej добрôtě stvoril tento svet a ako to čítame v Knihe Genézis, čo Boh stvoril, bolo dobré, bolo to veľmi dobré. Keďže stvorenie vzniklo z Božej dobroty, má na tejto dobrote účasť (KKC 299). Človek má dokonca schopnosť spolupracovať s Bohom na svojom vlastnom dobre a na dobre druhých (porov. KKC 307).

UČITEĽ DOBRÝ, ČO MÁM ROBIŤ...

Keď sa bohatý mladík obracia na Krista a lichotivo ho nazýva „učiteľ dobrý“ a kladie mu otázku, ktorá prezrádza jeho zmýšľanie: „čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?“ (Mk 10, 17). Ježiš ho najskôr napomenie, že „nikto nie je dobrý, iba Boh sám“. A potom mu povie niečo veľmi podstatné, a síce, že žiadnymi dobrými skutkami sa nedá zaistiť večný život. Nebo sa teda nedá „kúpiť“ ani vyjednať. Boh, ktorý jediný je prameňom všetkého dobra, nám ukazuje cestu do večnosti. Ak chápeme, že rodičia, pretože sú dobrí, usmerňujú svoje deti, aby sa stali dobrými ľuďmi, potom je nám jasný aj zmysel Desatora. Boh nám daroval prikázania a prosí nás, aby sme podľa nich žili, aby sme boli dobrými ľuďmi a konali dobré skutky, a tak pretvárali náš svet. Preto prikázania nemáme chápať ako obmedzenia ľudskej slobody, ale skôr

ako smerovníky, ako orientačné značky na ceste do večnosti, ktoré nám pomáhajú dostať sa bezpečne do cieľa. Tieto prikázania sú: milovať Boha – jediné pravé Dobro (prvá tabuľa zákona) a ctiť si blížneho (druhá tabuľa zákona). Bohatý mladík z evanjelia tvrdil, že všetko toto od svojej mladosti zachovával, preto sa považoval za spravodlivého. Bol to taký dobrý chlapec z dobrej rodiny, ktorý to aj o sebe vedel. Ježiš ho mal rád, a preto mu chcel pomôcť zbaviť sa bohatstva sebaistoty a presvedčenia o vlastnej dokonalosti. Vonkajšie bohatstvo u Židov znamenalo hojnosť Božieho požehnania, ktoré sa dostávalo tým, čo žili podľa zákona. Prosperita sa stávala istotou, že sú na dobrej ceste, že ich Boh uznáva za hodných svojich darov. To ešte viac usvedčovalo mladíka o jeho spravodlivosti. Ježiš mu chcel ukázať, že ak bol od svojej mladosti dobrým, čnostným chlapcom, bolo to len vďaka Božej milosti, bez ktorej by to nedokázal. Byť dobrý je dar. Ale máme aj veľké privilegium, ktoré poukazuje na dôstojnosť človeka: spolupracovať s Božími darmi, spolupracovať na dobrých Božích dielach. Ako píše sv. Pavol v Liste Efezanom: „*Ved' sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi pre dobré skutky, ktoré pripravil Boh, aby sme ich konali*“ (Ef 2, 10).

ROBIŤ DOBRÉ VECI DOBRE

Niekoľko by mohol namietat, že predsa aj neveriaci ľudia robia dobré veci. Záchranári zachraňujú životy, lekári liečia chorých, humanitárni pracovníci zmierňujú hlad a núdzu chudobných... Podstatnou otázkou však zostáva, podľa čoho určujú, čo je pre toho druhého dobré alebo zlé. Ak podľa seba, je to len subjektívne dobro, ktoré pre druhého človeka môže byť aj zlom. Alebo veríme v existenciu absolútne dobrého Stvoriteľa, riadime sa podľa nemenného Božieho zákona a hľadáme to, čo je objektívne dobré. Potom ale bude dobrý lekár chrániť každý život od počatia až po prirodzenú smrť a dobrí humanitárni pracovníci v rozvojových krajinách nebudú pod rúškom „reprodukčného zdravia“ propagovať potraty, antikoncepciu a sterilizáciu. To, čo je dobré a čo zlé, nie je výsledkom dohody, alebo kompromisu. Ateistickí humanisti tiež vyznávajú určité spoločné hodnoty, ale v konkrétnom živote sú ich „ideály“ neudržateľné a náuka o dôstojnosti človeka je vo väčšine prípadov len teóriou. Ako kresťania vieme, že morálne hodnoty sú nemenné, lebo ich meradlom nie je človek, ale sám Boh. Pravé dobro je teda vždy vo vzťahu k Bohu.

Na druhej strane aj my veriaci katolíci si musíme položiť otázku, či všetky naše skutky sú dobré a na Božiu slávu. V *Hodinách utrpenia nášho Pána* vidí **Luisa Piccarreta**, ako predtým čo Ježiš zoberie na svoje plecia kríž, vyzliekajú ho z purpurového pláštá a obliekajú mu naspäť jeho vlastné šaty. To, že ho obliekli, bolo na prvý pohľad dobré, no v skutočnosti sa tým dopustili zla. Pán Ježiš vysvetľuje: „*Kolki z tých, ktorí konajú dobré skutky, vysluhujú či prijímajú sviatosti, tým sledujú čisto ľudské či dokonca zlé ciele. Vskutku, dobro vykonané zlým spôsobom vedie k tvrdosti srdca.*“

Aj farizeji konali veľa na oko dobrých skutkov, o čom svedčí modlitba jedného z nich v chráme: „*Bože, ďakujem Ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci, alebo ako tento mýtnik. Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám*“ (Lk 18, 11-12), a predsa neodíšiel z chrámu ospravedlnený. Dôležitý je vždy úmysel: „*Dajte si pozor a nekonajte svoje dobré skutky pred ľuďmi, aby vás obdivovali, lebo nebudete mať odmenu u svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Keď teda dávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou, ako to robia pokrytci v synagógach a po uliciach, aby ich ľudia chválili*“ (Mt 6, 1-2).

⇨ Dobrota ako ovocie Božieho Ducha sa dotýka každej myšlienky, slova a činu veriaceho človeka. Vyžaduje, aby motívy konania boli správne, skôr, ako nazveme nejaký čin dobrým. Naším ústredným a všetko ovplyvňujúcim motívom je láska k Bohu a rešpektovanie jeho vôle vo všetkých veciach. Znamená to, že „dobrý človek“ je ten, v ktorom správne konanie pramení z vnútornej oddanosti a lásky k Bohu. Skutočne dobré sú naše skutky len vtedy, keď vychádzajú z dobrého srdca, ktoré miluje dobrého Pána Boha. A nič z toho, čo robíme z lásky k nemu, nie je malé. Sv. Terezka Ježiškova píše: „*Chcem využívať i tie najmenšie veci a robiť ich z lásky. ... To najnepatrnejšie je cenné v jeho božských očiach.*“ Sám Pán Ježiš to hovorí v evanjeliu: „*A kto by vám dal piť čo len za pohár vody preto, že ste Kristovi, veru, hovorím vám: Nepríde o svoju odmenu*“ (Mk 9, 41).

☞ V biblickom ponímaní je dobrota ekvivalentom svätosti. „*Budte svätí, lebo ja, Pán, váš Boh, som svätý!*“ (Lev 19, 2), by sme mohli nahradiť: Budte dobrí, lebo ja, Pán, váš Boh, som dobrý! A dobrý Boh „*dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých*“ (Mt 5, 44). Usilujme sa preto byť synmi a dcérami nášho nebeského Otca tým, že s pomocou Ducha Svätého budeme úprimne dobrí ku všetkým bez rozdielu, lebo v každom človeku budeme vidieť Božie dieťa.

NEEXISTUJÚ ZLÍ CHLAPCI

Boží služobník **otec Edward Flanagan**, pôvodom Ír, zakladateľ známeho Boys Town – Mesta chlapcov v americkom štáte Nebraska, bol už ako mladý kňaz pevne presvedčený, že z každého dieťaťa môže vyrásť dobrý človek, ak dostane lásku, domov, vzdelanie a remeslo. Preto sa ujímal zanedbaných chlapcov každej rasy, farby pleti a vierovyznania, aby im pomohol stať sa dobrými. Otec Flanagan pevne veril: „*Neexistujú zlí chlapci. Existuje len zlé prostredie, zlá výchova, zlý príklad a zlé myslenie.*“ Povedal: „*Ešte som nenašiel jediného chlapca, ktorý by chcel byť zlý.*“ Preto chcel každému dieťaťu ponúknuť nový začiatok, sám vyhľadával chlapcov na ulici, v sirotincoch, dokonca vo väzniciach, aby im ponúkol zázemie a možnosť zmeniť sa. Povedal: „*Skutočná náboženská výchova detí je veľmi dôležitá, ak chceme, aby z nich vyrástli dobrí muži a dobré ženy – dôstojní občania našej krajiny.*“ „*Naša krajina potrebuje dobrých mužov a dobré ženy, ktorí sa naučili milovať Boha nadovšetko a svojich blízkych z lásky k Bohu.*“ Dnes, viac ako 100 rokov od svojho vzniku (1917) sa Boys Town stále riadi myšlienkami otca Flanaganu. Nielen v Amerike, ale aj v Ázii a predovšetkým v povojnovej Európe rástol záujem zoznámiť sa s jeho myšlienkami o výchove zanedbaných detí a mládeže. Od roku 1979 začal Boys Town prijímať aj dievčatá. Práca otca Flanaganu inšpirovala založenie ďalších 80 Boys Towns po celom svete. Otec Flanagan nešetril silami a venoval sa deťom, o ktoré sa v tom čase nikto nezaujímal, pretože v duchu evanjelia videl v každom dieťati Kristovu tvár a každému chcel pomôcť, aby bolo nielen úspešným občanom, ale aj svätým.

BYŤ DOBRÝ AKO CHLIEB

Svätý **Brat Albert Chmielowski** sa narodil v južnom Poľsku. Ako 18-ročný sa zúčastnil povstania. Ťažko ranený sa dostal do zajatia a prišiel o ľavú nohu. Po úteku zo zajatia študoval maliarstvo vo Varšave, v Paríži, Gente, v Mníchove. Napokon sa usadil vo Varšave. Spoločenský život ho však nenaplnil a tak hľadal cestu k Bohu. Vrátil sa do rodného kraja, do Krakova, kde maľoval a zároveň už otváral svoju dušu pre Ježiša v chudobných. Jedného dňa spoznal tvár trpiaceho vy-smievaného Krista v bledej tvári žobráka, ktorý mu podával ruku. Už dlhší čas sa práve venoval maľovaniu obrazu, ktorý nazval *Ecce Homo* („Hľa, človek“). Prišiel však na to, že obraz nedokončí, kým sa nezačne venovať obnove obrazu trpiaceho Krista v chudobných a tulákoch. Obraz *Ecce Homo* dnes zdobí hlavný oltár nad relikviárom brata Alberta. Jeho osobnosť a dielo boli pre Karola Wojtyľu, neskoršieho pápeža Jána Pavla II., natoľko fascinujúce, že ako mladý študent a neskôr novokňaz napísal v rokoch 1944 – 1950 divadelnú hru o tomto ochrancovi krakovských úbožiacov s názvom *Brat nášho Boha*.

Vždy to začína jedným dobrým skutkom. Albert prijal jedného chudobného chlapca, ktorý sa triasol od zimy, dal mu prístrešie a jedlo a nechal ho spať vo svojej posteli. A tento skutok lásky spôsobil, že spoznal svoje povolanie. Tak to bolo pri vzniku mnohých veľkých diel. Začali jedným skutkom lásky. Brat Albert hovorieval: „*Treba byť dobrý ako chlieb, ktorý leží na stole pre všetkých, z ktorého si môže každý odkrojiť krajec a nasýtiť sa, keď je hladný.*“ Kto pritom nemyslí na dar Eucharistie, chlieb z neba, ktorý dáva svetu život a nasycuje náš hlad po láske. Ak chceme byť dobrí a robiť dobro, musíme byť zjednotení s najväčším Dobrom a prijímať ho do svojho srdca.

BUĎTE DOBRÍ, AK MÔŽETE

Svätého **Filipa Neriho** si veľmi obľúbili rímske siroty, ktoré žili v katakombách Ríma a ktoré sa spočiatku živili drobnými krádežami. Ak by nebolo svätca, postupne by sa z nich stali zloději, lupiči, banditi a vrahovia. Práve na tieto deti zameral svoju pozornosť, pevne rozhodnutý zachrániť ich pred hriechom a zatratením. Navštevoval ich, uchádzal sa o ich dôveru, aby si ich napokon získal svojou láskou a dobrotou. Deti v ňom vycítili Božieho človeka a už čoskoro Rimania začali vídavať v blízkosti katakomb sv. Filipa Neriho v kruhu malých darebákov, ktorých učil čítať, písať, vysvetľoval im katechizmus a zanietene im rozprával o Pánu Bohu a Pánovi Ježišovi, ktorý za hriechne ľudstvo umrel na kríži. Deti prijali aj motto sv. Filipa, ktorým ich zvykol napomínať: „*Buďte dobrí, ak môžete...*“ Traduje sa, že chlapci boli najmä v počiatočnom období, keď ešte žili v katakombách, ako malé vlčatá veľmi hluční. Keď ich v okolí napomínali, aby boli tichšie, sv. Filip Neri sa ich zastal slovami: „*Nech sa len hrajú, ale nech nehrešia.*“ „*Blažení ste, vy mladí, ktorí máte toľko času robiť dobro! Buďte veselí, ale nehrešte!*“ Dospelým zvykol klásť otázku: „*Nuž, bratia moji, kedy začneme konať dobro?*“

APOŠTOLÁT DOBRA

Ďalším príkladom je svätý **Charles de Foucauld**, francúzsky kňaz a pustovník, ktorý žil „apoštolát dobra“, ako to nazval pápež František pri jeho kanonizácii v roku 2022, na alžírskych Sahare medzi kočovnými Tuaregmami, kde aj zomrel ako mučeník. Napísal: „*Môj apoštolát musí byť apoštolátom dobroty, aby vidiac mňa povedali: ‚Tento muž je tak dobrý, jeho náboženstvo musí byť tiež dobré.‘ Keď sa ma pýtajú, prečo som tichý a dobrý, musím odpovedať: ‚Lebo som služobníkom niekoho, kto je oveľa lepší odo mňa. Keby ste vedeli, aký dobrý je môj Pán, Ježiš.‘ Chcel by som byť tak dobrý, aby povedali: ‚Ak je toto sluha, aký je teda Pán.‘*“

STAVBA KOSTOLA

Svätá **Terézia z Lisieux** rozpráva: „Čítala som, že isté kniežata, ktoré chcelo dať postaviť kostol, verejným nariadením zakázalo svojim poddaným prispieť čo i len najmenšou almužnou, lebo si chcelo túto česť vyhradiť len pre seba. A tak sa začala stavba kostola. Jedného dňa sa chudobná, stará ženička prizerala ako kone namáhavo ťahajú balvany hore kopcom. Povedala si: ‚Máme zakázané dávať peniaze na stavbu Božieho domu. A ja by som bola taká šťastná, keby som smela niečím prispieť. Keď ale pomôžem zvieratám, ktoré nevedomky pracujú na tomto veľkom diele, možno mi to Pán Boh nebude mať za zlé.‘ Za posledné groše kúpila otiepku sena a dala ho koňom. Keď bol kostol hotový, kniežata ho chcelo slávnostne dať posvätiť. Na tento účel dalo vytesať do kameňa meno svoje a svojej rodiny ako nesmrteľný dôkaz svojej štedrosti. Stalo sa však, že na druhý deň meno kniežata zmizlo a namiesto neho sa objavilo meno chudobnej, neznámej ženičky. Rozzúrené kniežata znova a znova dávalo obnovovať nápis. Ale zázrak sa zakaždým zopakoval. Napokon rozkázal vec vyšetriť. A keď sa našla tá pokorná žena, pýtalo sa jej, či naozaj nedala nič na stavbu kostola. Trasúc sa na celom tele, odpovedala, že nie. Keď ju potom zasypali otázkami, rozpamätala sa na tú otiepku sena a povedala, že z rešpektu pred zákazom nedala žiadne peniaze, ale pomohla koňom tým, že im hodila trochu sena, aby sa nažrali. Vtedy všetci pochopili, prečo sa jej meno objavilo na kameni a nikto sa ho viac neopovážal odstrániť. Z toho jasne vidno, že ten najmenší, najskrytejší skutok vykonaný z lásky má často väčšiu hodnotu ako veľké výkony. Nie hodnota, ba ani očividná svätosť úkonov má význam, ale jedine láska, ktorá sa do nich vkladá. A nikto nemôže povedať, že by nemohol dať Bohu tieto maličkosti. Každý je toho schopný.“

STUDŇA

V islamskej dedine v Libanone sa malá skupina obyvateľov stala kresťanmi. Tým sa im zatvorili všetky dvere ostatných obyvateľov dediny. Kresťania sa už nemohli zdržiavať s ostatnými na námestí, muži nemohli po večeroch s ostatnými fajčiť a rozprávať sa. Ženy si už nesmeli brať vodu z dedinskej studne. Noví kresťania boli nútení vykopáť si vlastnú studňu na vlastné náklady.

Jedného dňa však dedinská studňa vyschla a obyvatelia zostali bez vody. A v tejto situácii kresťania pozvali svojich spoluobčanov, aby si prišli nabrať vodu z ich studne. A urobili ešte viac – na všetky svoje domy vyvesili nápis: „Tu žijú kresťania.“

Každý vedel, že v takomto dome nájde pomoc a otvorené srdce. (Rozprávanie Bruna Ferrera)

KONKRÉTNE KROKY

1. Vzbudiť si dobrý úmysel bolo donedávna bežné u veriacich kresťanov. Obnovme si túto nábožnú prax, ktorá je pre náš duchovný život tak vzácna a zakúsime hojné požehnanie. Môžeme tak urobiť ráno, alebo pred začatím nejakej práce. Dobrý úmysel si vzbudíme napr. krátkou modlitbou: „Všetko pre teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo!“ Alebo: „Nech je všetko na väčšiu slávu Božiu!“, „Všetko z lásky k Tebe, Ježišu!“

2. V mesiaci apríl budeme sláviť Nedeľu Dobrého pastiera, kedy zvlášť myslíme na kňazov, bohoslovcov a vyprosujeme si nové duchovné povolania. Modlime sa každý deň modlitbu za kňazov a naučme ju aj naše deti. Ak to je možné, podporme našich bohoslovcov návštevou seminára v Deň otvorených dverí na 4. veľkonočnú nedeľu.

Modlitba za kňazov: *Dobrý pastier, prosíme za terajších i nových kňazov. Nielen prosíme, ale i sľubujeme, že budeme stáť pri nich, pomáhať im a modliť sa za nich. Mária, Kráľovná kňazov, prednes naše prosby svojmu Synovi, Najvyššiemu Veľkňazovi, aby nám nikdy nechýbali kňazi verní svedkovia živej viery, ktorí nás bezpečne prevedú pozemským životom do večnej blaženosti. Amen.*

3. Vidieť v druhom človeku Kristovu tvár nám môže pomôcť aj konkrétne sa zamyslieť nad dobrom, ktoré Boh vložil do blížneho. Rehoľná sestra Helena, ktorá bola učiteľkou, raz hľadala spôsob ako v triede zmierniť rastúce napätie, hádky a závisť medzi žiakmi. Jedného dňa im teda povedala: „Vezmite si hárok papiera a pod seba napíšte mená všetkých svojich spolužiakov. Potom ku všetkým menám pridajte dobré vlastnosti každého z nich.“ Počas víkendu sestra Helena zapísala všetky dobré vlastnosti tak, ako boli napísané u jednotlivých žiakov, a hneď v pondelok ráno každému odovzdala jeho zoznam. Mnohé tváre sa rozžiarili radosťou, na niektorých bolo vidieť prekvapenie, ale od toho dňa sa atmosféra v triede radikálne zmenila! Hľadajme aj my u druhých to, čo je dobré a prosme o milosť rýchlo odpustiť a zabudnúť na všetko zlé.

4. Nech v tomto mesiaci vždy prevládne dobrota srdca v našich myšlienkach, slovách a skutkoch. Staňme sa aj konkrétne pre niekoho dobrodincom. Duch Svätý nás bude inšpirovať čo, kde a akým spôsobom môžeme urobiť niečo dobročinné.